

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра соціальної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 6.053 Психологія _____

(код і назва спеціальності)

кваліфікація _____ бакалавр з психології _____

Робоча програма **ПСИХОЛОГІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від. “27” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

_____ (Большакова А.М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

. “27” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Дисципліни за вибором студентів (ППВС)	
	<u>6.053 Психологія</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.053 Психологія</u>	Рік підготовки: 3-й	
Змістових модулів – 2		Семестр 5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)			Лекції 20 год.
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,8		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семнарські 14 год.
	Самостійна робота 56 год.		
	Індивідуальні завдання: _____ год.		
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 34/56

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Психологія масової комунікації» – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень психологічної науки посилює теоретичну та практичну професійну підготовку бакалаврів з психології.

Мета: ознайомлення студентів із теоретичними та методологічними основами та системою знань про психологічні закономірності масової комунікації, розглянути та проаналізувати конкретні інформаційно-психологічні явища, які дозволяють зануритися у сучасне суспільство, виявити глибинні (психологічні) регулятори масової комунікації як складової психології мас..

Завдання:

- ознайомити студентів з основними напрямками сучасної теорії та практики масової комунікації як психологічного явища;
- ознайомити студентів із теоретичними знаннями з теорії розвитку масової комунікації, механізмами її впливу на особистість,
- ознайомити студентів із науковими підходами до теорії мас, натовпу, взаємодії маси та еліти, маси і лідера / лідерів, мас в аспекті культурної інтеграції, медіа психології, соціальних комунікацій, масових настроїв, політичних зокрема, та масових рухів,
- сформувати навички й уміння конструктивного підходу до будуванні системи масової комунікації в суспільстві.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • володіння культурою аналізу, діагностики, реалізації різних форм масової комунікації у соціальній взаємодії; • володіння навичками аналізу своєї соціальної діяльності в ситуаціях масової комунікації; • наявність високого науково-теоретичного рівня психологічної підготовки в галузі комунікативних процесів; • сформованість мотивації до вивчення проблеми масових комунікацій; • толерантне ставлення до психологічних особливостей опонента; 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних компонентів масової комунікації як соціально-психологічного явища; • здатність враховувати психологічні механізми комунікативного впливу на особистість; • здатність диференціювати масові стереотипи, умови їх формування, вплив на суспільство. • здатність визначати функції соціальної установки: егозащитная, ціннісно-виразна, пристосування, організації світогляду у професійній та соціальній діяльності; • здатність обирати, використовувати, модифікувати та

<ul style="list-style-type: none"> ▪ вміння аналізувати психологію масових настроїв в аспекті соціальних комунікацій, <ul style="list-style-type: none"> • проведення роботи з визначення типових масових маніпуляцій в життєдіяльності людини та групи. 	<p>адаптувати існуючі методики вивчення феноменів комунікативної сфери;</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до самодіяльності та творчості в підході до виконання завдань; • здатність використовувати передовий науково-теоретичний матеріал; • здатність визначати маніпуляцію на рівні психологічних процесів (перцептивних, мнемічних, інтелектуальних).
---	--

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основи психології масової комунікації та поведінки, масових настроїв та явищ,
- теорії масової комунікації у наукових концепціях від античності до сучасності,
- особливості механізмів масової комунікації,
- психологію масових настроїв в аспекті соціальних комунікацій,
- масові рухи як стихійну організацію мас, масові психічні явища,
- принципи дезінформації і маніпуляції масовою свідомістю та ефективні модулі протидії масово-інформаційним впливам

вміти:

- аналізувати та критично оцінювати особливості психології масової комунікації за принципом психологічних чинників регуляції;
- проводити історико-філософські аналітичні зрізи масових настроїв у житті,
- опираючись на знання психологічних особливостей масових явищ, адекватно сприймати масові явища агресії та агресивно налаштованої аудиторії (мас),
- розпізнавати моделі масово-інформаційних впливів на підсвідомість задля ефективної протидії псі-атакам.

Мати **навички** використання найбільш поширених прийомів та методів масової комунікації та впливу на групу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Зміст та психологічні механізми масової комунікації.

Тема № 1 Поняття масової комунікації.

Тема № 2 Теорія і практика психологічних досліджень в області масової комунікації

Тема № 3. Особистість в системі комунікації. Психічні процеси і стани особистості в масової комунікації.

Тема № 4 Особливості сприйняття інформації. Комунікативні бар'єри.

Тема № 5 Психологічні механізми комунікативного впливу на особистість.

Тема № 6 Масові явища в комунікації: психологія мас. Психологія пропаганди.

Тема № 7. Маніпулятивні технології в системі масових комунікацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	с	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. <u>Зміст та психологічні механізми масової комунікації.</u>						
Тема № 1 Поняття масової комунікації.	12	2	2			8
Тема № 2 Теорія і практика психологічних досліджень в області масової комунікації	12	2	2			8
Тема № 3. Особистість в системі комунікації. Психічні процеси і стани особистості в масової комунікації.	14	4	2			8
Тема № 4 Особливості сприйняття інформації. Комунікативні бар'єри.	12	2	2			8
Тема № 5 Психологічні механізми комунікативного впливу на особистість.	12	2	2			8

Тема № 6 Масові явища в комунікації: психологія мас. Психологія пропаганди.	14	4	2			8
Тема № 7. Маніпулятивні технології в системі масових комунікацій.	14	4	2			8
Разом за змістовим модулем 1	90	20	14			56
Усього годин	90	20	14			56

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема № 1 Поняття масової комунікації.	2
2	Тема № 2 Теорія і практика психологічних досліджень в області масової комунікації	2
3	Тема № 3. Особистість в системі комунікації. Психічні процеси і стани особистості в масової комунікації.	2
4	Тема № 4 Особливості сприйняття інформації. Комунікативні бар'єри.	2
5	Тема № 5 Психологічні механізми комунікативного впливу на особистість.	2
6	Тема № 6 Масові явища в комунікації: психологія мас. Психологія пропаганди.	2
7	Тема № 7. Маніпулятивні технології в системі масових комунікацій.	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Тема № 1 Поняття масової комунікації.	8
2	Тема № 2 Теорія і практика психологічних	8

	досліджень в області масової комунікації	
3	Тема № 3. Особистість в системі комунікації. Психічні процеси і стани особистості в масовій комунікації.	8
4	Тема № 4 Особливості сприйняття інформації. Комунікативні бар'єри.	8
5	Тема № 5 Психологічні механізми комунікативного впливу на особистість.	8
6	Тема № 6 Масові явища в комунікації: психологія мас. Психологія пропаганди.	8
7	Тема № 7. Маніпулятивні технології в системі масових комунікацій.	8
	Разом	56

9. Індивідуальні завдання

1. Психологічні механізми комунікативного впливу на особистість і маси
2. Масова культура: поняття, ознаки, функції.
3. Масова свідомість: природа, структура, механізми функціонування
4. Масова комунікація: психологічний і соціально-психологічний аспекти аналізу
5. Особливості протікання психічних процесів у масовій комунікації
6. Комунікатор: психологічні аспекти вивчення
7. Психологічні механізми сприйняття змісту в масовій комунікації
8. Особливості впливу різних ЗМІ як наслідок відмінності їх виразних засобів
9. Стереотипизація свідомості і поведінки в масовій комунікації
10. Нормальні і Анормальні психічні стани в масовій комунікації
11. Психологічні, мовні та соціальні бар'єри в масовій комунікації
12. Роль ЗМІ у формуванні та управлінні масовою свідомістю
13. Теорії медіаефектів
14. Ефекти масової комунікації на індивідуальному рівні
15. Ефекти масової комунікації на громадському рівні
16. Наслідування, зараження, навіювання. Симптоми огруплення мислення
17. Переконання. Психологічні моделі переконливого впливу
18. Психологічне вивчення пропаганди
19. Способи впливу пропаганди на індивіда і соціальні групи
20. Об'єктивні та суб'єктивні чинники, що впливають на хід і результати пропаганди
21. Маніпулювання: природа, форми та механізми
22. Основні маніпулятивні технології в системі масових комунікацій.
23. Роль ЗМІ в пропаганді та агітації
24. Комунікативна ефективність реклами. Критерії ефективності реклами
25. Слух як ЗМІ. Природа і різновиди чуток
26. Фактори циркуляції чуток. Боротьба з чутками
27. Канали поширення чуток. Роль ЗМІ в поширенні чуток
28. Мода як соціально-психологічний феномен
29. Креативна психологія в рекламній справі
30. Психологія творчості журналіста.

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція з елементами пояснення;
- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час семінарських занять:

- опитування;
- виконання вправ та завдань;
- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений залік. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати семінарських занять.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	100
10	10	10	10	15	15	10		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік видавництва	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіант	Код
1	2	3	5	6	7
1. ТЕКСТИ ТА КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ					
1	Браянт Дж. Основы воздействия СМИ / Дж. Браянт, С. Томпсон. – М. : Вильяме, 2004. – 432 с.	2004	1	+	
2. СЛОВНИКИ, ДОВІДНИКИ					
1	Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко.- СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.- 672 с.	2003	2	-	
2	Дьяченко М.И.. Психологический словарь-справочник / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович.- Минск: Харвест, 2001.- 576 с.	2001	1	-	
3	Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова.- М.: Педагогика-Пресс, 1999.- 439 с.	1999	1		
4	Ребер Артур. Большой толковый психологический словарь. В 2-х т. / Артур Ребер ; The Penguin.- М.: АСТ, 2001.	2001	1		
5	Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин.- Минск: Харвест, 2003.- 800 с.	2003	1		

14. Рекомендована література Базова

1. Зеленін В. По той бік правди: НЛП як зброя інформаційно-пропагандистської війни: навчальний посібник / В. Зеленін. – К. : Люта справа, 2015. – 384 с.
2. Зелинский С. Манипуляции массами и психоанализ. Манипулирование массовыми психическими процессами посредством психоаналитических методик / С. Зелинский. – СПб. : Издательско-Торговый Дом «Скифия», 2008. – 248 с.
3. Канетти Э. Масса и власть : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.koob.ru

4. Лебонн Г. Психология народов и масс : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.koob.ru
5. Маккей Ч. Наиболее распространенные заблуждения и безумства толпы / Ч. Маккей. – М. : Изд. дом «Альпина», 1998. – 333 с.
6. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / С. Московичи. – М. : Центр психологии и психотерапии, 1998. – 480 с.
7. Назаретян А. Агрессивная толпа, массовая паника, слухи / А. Назаретян. – СПб : Питер, 2003. – 192 с.
8. Ольшанский Д. Психология масс / Д. Ольшанский. – СПб : Питер, 2002. – 368 с.
9. Ортега-и-Гасет Х. Бунт мас / Х. Ортега-и-Гасет // Ортега-и-Гасет Х. Вибрані твори. – К. : Основи, 1994. – С.15-139.
10. Почепцов Г. Теория коммуникаций / Г. Почепцов. – М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2001. – 656 с.
11. Психология масс : хрестоматия по социальной психологии / Д. Райгородский. – М. : Бахрах, 1998. – 591 с.
12. Райх В. Психология масс и фашизм / В. Райх : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pseudology.org/information/PsyhoMassFacism/index.htm>
13. Рейнгольд Г. Умная толпа : новая социальная революция / Г. Рейнгольд. – М. : Фаир-пресс, 2006. – 416 с.
14. Різун В. Маси : текст лекцій / В. Різун. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2003. – 118 с.
15. Різун В. Теорія масової комунікації : підручник / В. Різун. – К. : Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260 с.
16. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого Я / З. Фрейд // Диалог. – 1990. – № 12. – С. 102-122.
17. Хевеши М. Толпа, массы, политика : историко-философский очерк / М. Хевеши. – М., 2001. – 115 с.

Допоміжна

1. Абдеев Р. Философия информационной цивилизации / Р. Абдеев. – М. : Владос, 1994. – 336 с.
2. Аброзе Е. Мода в динамике культурных процессов Европы / Е. Аброзе. – СПб. : Нестор, 2005. – 130 с.
3. Адорно Т. Типы и синдромы. Методологический подход / Т. Адорно // Социол. исследования. – 1993. – № 3. – С. 75-85.
4. Аронсон Э. Эпоха пропаганды. Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление / Э. Аронсон, Э. Пратканис. – СПб. : Прайм – еврознак, 2003. – 384 с.
5. Артемов Г. Политическая социология : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/artem/07.php
6. Балдано И. Мода XX века : энциклопедия / И. Балдано. – М. : ОЛМА- пресс, 2002. – 399 с.

7. Барт Р. Система Моды : статьи по семиотике культуры / Р. Барт ; пер. с фр., вступ. ст. и сост. С. Зенкин. – М. : Изд-во им. Сабашниковых, 2003. – 512 с.
8. Белл Д. Социальные рамки информационного общества / Д. Белл : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lib.socio.msu.ru>
9. Бодрийяр Ж. Система вещей / Ж. Бодрийяр. – М. : Рудомино, 2001. – 218 с.
10. Брайнт Дж. Основы воздействия СМИ / Дж. Брайнт, С. Томпсон. – М. : Вильяме, 2004. – 432 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
2. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
3. Экзистенциальная и гуманистическая психология (информационный сайт) <http://hpsy.ru/>
4. Библиотека Института психотерапии и клинической психологии <http://www.psyinst.ru/library.php>
5. Полнотекстовая база данных изданий по психологии и педагогике http://psyjournals.ru/journal_catalog/index.shtml
6. Психологи: журнал Высшей школы экономики <http://psy-journal.hse.ru/full/>
7. Онлайн библиотека по психологии и саморазвитию. http://www.koob.ru/practic_psychology/
8. Электронные психологические словари по психологии. (<http://azps.ru/handbook/>; <http://psi.webzone.ru/>)
9. Материалы по контролю сознания и деструктивным культам <http://evolkov.net/cults/>